

LECZENIE KONI DOTKNIĘTYCH ŚWIERZBEM PĘCINOWYM

ANDRZEJ FAGASIŃSKI

Katedra Parazytologii i Chorób Inwazyjnych SGGW-AR, Warszawa

Od początku sierpnia 1983 r. niemal u wszystkich koni leczonych w Zespole Klinik z powodu mniej lub bardziej okaleczonych kończyn, stwierdzano objawy świerzbu pęcಿನowego — *Chorioptes bovis* (Hering, 1845).

Material i wyniki

Badania wykonano na 7 koniach w wieku 1 - 9 lat. W dwu przypadkach: u jednorocznego wałacha i u 6-letniej klaczy — pasożyty występowały nie tylko na kończynach, lecz również u nasady ogona i grzywy, na tułowiu i szyi. Zmiany na skórze w tych miejscach były niewielkie i polegały na zmierzwieniu włosów bądź zlepieniu nieznacznym wysiękiem sączącym się z licznych otarć i zadrapań. Bardziej charakterystyczne były zmiany na kończynach; liczne, niekiedy bardzo twarde i rozległe, strupy w okolicy zgięcia pęcಿನowego, rany, ropne zmiany, a także blizny. U wszystkich koni jako stały objaw występował niepokój, nerwowość i nieustanne tupanie kopytami, szczególnie nasilone w nocy, w ciepłej stajni.

Ponieważ niektóre konie przed przyprowadzeniem do kliniki leczono w terenie dwukrotnie Ipovetem w odstępach kilkudniowych, co przynosiło krótkotrwałą pozorną poprawę, w badaniach własnych zastosowano jeden ze szczególnie skutecznych akaricydów fosforoorganicznych — Sebacil-Bayer [1 - 6]. Substancją czynną (w 50% stężeniu) tego preparatu przeznaczonego do sporządzania zawiesin leczniczych jest O-(α -cyanobenzylidenamino)-O',O''-diethylthiophosphat (nazwa rdzeniowa — Phoxim) [3]. Preparat ten, zdaniem wielu autorów [1 - 6], ma wyjątkowo silne i długotrwałe działanie akarobójcze, doskonale wnika w okrywą włosową, w której długi czas zachowuje swoje lecznicze właściwości.

Leczenie i jednocześnie dezynsekcję przeprowadzano początkowo przy użyciu stężenia zalecanego, tzn. 0,1%, opryskując całe zwierzę, pomiesz-

czenie i przybory do pielęgnacji konia. Posługiwano się w tym celu aparatem Atomist wytwarzającym silny, drobnokropelkowy strumień zawiesiny wodnej. Dwukrotne opryskiwanie w odstępach 12-dniowych spowodowało zniszczenie świerzbowców w środowisku oraz na nietypowych okolicach występowania świerzbowca, tj. na tułowiu i szyi konia; na kończynach pasożyty utrzymywały się nadal w znacznej liczbie, mimo że objawy — świąd i tupanie kopytami — prawie zupełnie ustąpiły. W związku z tym dalsze leczenie i dezakaryzację środowiska wykonywano przy użyciu silniejszych stężeń Sebacilu. Do dezakaryzacji używano zawiesiny wodnej 1%, do kolejnych i licznych zabiegów leczniczych roztworów — 1, 2, 3, 4%. W tej fazie leczenia kończyny koni po starannym ostrzyżeniu i usunięciu wszystkich strupów obficie obmywano ciepłym roztworem (20°C). Zabieg wykonywano kilkakrotnie, stosując coraz bardziej stężony roztwór Sebacilu. Dopiero po wielu próbach i kilkunastotygodniowym leczeniu udało się uzyskać pożądany efekt leczniczy po 5-krotnym zastosowaniu 4% roztworu Sebacilu w postaci ciepłych okładów na kończyny.

Dyskusja

Wprawdzie wg dostępnych danych z literatury Sebacil nie był dotychczas stosowany w leczeniu koni, jednak liczni autorzy [2, 3, 6] wskazują na jego wielką skuteczność w zwalczaniu *Chorioptes bovis*. Preparat ten był wysoko oceniany przez wielu badaczy, znajdując w ich doświadczeniach zastosowanie w zwalczaniu różnych roztoczy pasożytniczych u przeżuwaczy [1 - 4, 6], a także świerzbu i demodekozy u psów [5]. Liebisch i wsp. [2] szczególnie wysoko oceniają akarobójcze działanie Sebacilu; ich zdaniem jest ono zbliżone do działania węglowodorów chlorowanych.

W świetle przytoczonych danych, znikomą skuteczność Sebacilu w leczeniu świerzbu pęcinożnego u koni przypisać należy bądź temu, że wywoływały go świerzbowce uodpornione na działanie preparatów fosforoorganicznych, bądź też właściwościom skóry na kończynach koni, utrudniających głębsze w nią wnikanie i przedłużone działanie leku.

Wnioski

Sebacil (Phoxim) w roztworach poniżej 4% jest mało skuteczny w leczeniu świerzbu pęcinożnego koni.

Adres autora:

03-849 Warszawa, Grochowska 272

LITERATURA

1. Hopkins, T. J.: *Vet.-Med. Nachr.*, 2: 122 - 126, 1981.
2. Liebisch, A., Meermann, A., Flasshoff, F. G., Runge, C.: *Dt. Tierärztl. Wschr.*, 86: 457 - 512, 1979.
3. Liebisch, A., Kunz, R.: *Vet.-Med. Nachr.*, 2: 107 - 121, 1981.
4. Meermann, A.: *Vet.-Med. Nachr.*, 2: 212 - 215, 1978.
5. Sikovec, J.: *Vet.-Med. Nachr.*, 2: 172 - 177, 1983.
6. Stendel, W.: *Vet.-Med. Nachr.*, 2: 180 - 183, 1980.

TREATMENT OF CHORIOPTOSIS IN HORSES

A. FAGASINSKI

In 1983, 7 horses 1-9 years old sent for treatment at the Clinic were found to be badly infested with the foot scab mite *Chorioptes bovis* (Hering 1845). In two cases the localization of the mites was atypical: the parasites were present not only on limbs but also on the trunk and neck. They were especially numerous in skin scrapings and on hair that had been examined microscopically. Before arriving at the clinic, some of the horses had been treated twice in the field with Ipo-vet, with an interval of a few days between doses applied, which caused a short-term, apparent improvement. In this study, the author used Sebacil-Bayer, an organo-phosphorus preparation. Treatment and disinsection was carried out initially at the recommended concentration of the drug in water (0,1%) which was sprayed over the whole animal and its stable, harness and horse-care accessories. An Atomist sprayer was used for this as it produces a powerful spray of suspension. Two applications separated by an interval of 12 days eliminated the foot scab mites within the stables, but had no effect whatever on the vitality of the mites still parasitizing the horses limbs in large numbers. By means of trial and error, a cure was finally successful when 4% Sebacil solution as a compress on the shaved limbs was applied five times. These observations suggest that Sebacil is not effective in treating chorioptosis in horses.